

กลยุทธ์ที่ ๒

ต้องครองสติ ระวังระเบิดลูกสอง แก่ไขสถานการณ์ข่าว ปกป้ององค์กร

ต้องยอมรับว่า ท่ามกลางปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลายาวนานและสร้างความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินอย่างต่อเนื่องที่แม้ปัจจุบันสถานการณ์จะดีขึ้นกว่าเดิม ภายใต้การเฝ้าระวังอย่างเข้มแข็งของเจ้าหน้าที่ แต่ก็ยังไม่สามารถวางใจได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ทุกชีวิต รวมทั้งบุคลากรภาครัฐทุกคน ทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงและเจ้าหน้าที่พลเรือน ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในชุมชนเมืองและเขตชนบท ล้วนมีความเสี่ยงจากเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งสิ้น ไม่เว้นแม้กระทั่งนักประชาสัมพันธ์ที่ปฏิบัติงาน ณ ที่ตั้ง ซึ่งเป็นศูนย์รวมส่วนราชการภาครัฐ ยังมีโอกาสได้รับอันตราย ตั้งแต่บาดเจ็บเล็กน้อย จนถึงแก่ชีวิตได้ หากไร้ความสามารถในการประเมินสถานการณ์ การระมัดระวังและขาดการครองสติที่ดีพอ

เหตุระเบิดครั้งนั้น เป็นเหตุการณ์ที่ต้องจำเป็นครั้งแรกและครั้งเดียวที่ผู้เขียน ประสบด้วยตัวเองจนเกือบเอาชีวิตไม่รอด พร้อม ๆ กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและน้อง ๆ สื่อมวลชนอีกหลายคน โดยเหตุเกิดขึ้นบริเวณด้านหน้าศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ ศอ.บต. ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เมื่อประมาณ ๑๐.๐๐ น. วันอังคาร ที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓ โดยขณะเกิดเหตุ ณ ห้องน้อมเกล้า อาคารอเนกประสงค์ ภายในเขตรั้ว ศอ.บต. กำลังมีการประชุมศูนย์ประสานการบริหารจัดการและแก้ปัญหาผลกระทบโรคโควิด ๑๙ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ประชุมประกอบด้วย พลเรือตรีสมเกียรติ ผลประยูร เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตัวแทนแม่ทัพภาคที่ ๔ ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลาและสตูล นายแพทย์สาธารณสุข และประธานคณะกรรมการอิสลามจาก ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ นักการศาสนาและนักวิชาการอิสลาม รวมทั้งผู้เขียน ซึ่งดำรงปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยเลขาธิการ ศอ.บต. โฆษก ศอ.บต. และหัวหน้าคณะทำงานสร้างการรับรู้ด้านการพัฒนาและสร้างความเข้าใจ ศอ.บต. โดยมีสื่อมวลชนทุกแขนงร่วมทำข่าว คาดว่าไม่น้อยกว่า ๕๐ คน เนื่องจากเป็นประชุมครั้งแรกของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารือแนวทางป้องกันแก้ปัญหาโรคโควิด ๑๙

โดยขณะที่กำลังมีการประชุมอยู่นั้น กระทั่งเวลาประมาณ ๑๐.๓๐ น. ได้เกิดเสียงระเบิดดังสนั่นหวั่นไหว บริเวณด้านหน้า ศอ.บต. เป็นผลให้ พลเรือตรีสมเกียรติ ผลประยูร เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประธานในที่ประชุม ขอตัวออกจากที่ประชุม เพื่อมาดูเหตุการณ์ ทำให้ผู้เขียนในฐานะโฆษก ศอ.บต. และเพื่อนผู้บริหาร ๒ - ๓ คน รวมทั้งคุณสุนิสา รามแก้ว ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดยะลาและสื่อมวลชน ประมาณ ๑๐ คน เดินตามประธานมายังที่เกิดเหตุ ซึ่งเมื่อเห็นเหตุการณ์ เลขาธิการ ศอ.บต. อดีตนายทหารนาวิกโยธิน รู้ได้ทันทีว่าจะต้องมีระเบิดลูกที่ ๒ ตามมาแน่นอน เนื่องจากมีรถบรรทุกไม่นำส่งสัยคันหนึ่งจอดอยู่ท่าหน้าจิ้งจอกและไล่ให้ทุกคน รวมทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย รีบถอยจากบริเวณประตู กลับเข้ามาด้านในรั้ว จากนั้นประมาณ ๕ นาที ได้เกิดเสียงระเบิด ดังสนั่นหวั่นไหว แรงระเบิดทำให้ป้ายชื่อ ศอ.บต. ด้านหน้า ซึ่งเป็นป้ายใหญ่และเป็นรั้วไปในตัว พังเสียหาย จนอ่านชื่อ ศอ.บต. ไม่ได้

รถยนต์ที่จอดริมถนนและภายใน คอ.บต.เสียหายหลายคัน ส่วนด้านในอาคารมีหลายจุดมีรอยร้าว และกระจกแตก นอกจากนั้นยังมีผู้ได้รับบาดเจ็บอย่างน้อย ๔ ราย เป็นนักข่าว ๓ คน และตำรวจ ๑ นาย ทั้งหมดถูกนำส่งโรงพยาบาลโดยเร็ว จากการสอบสวนภายหลังทราบว่า ได้มีกลุ่มผู้ไม่หวังดีมุ่งทำร้ายชีวิตประชาชน วางแผนนำรถจักรยานยนต์เข้ามาขวางระเบิด จากนั้นนำรถกระบะบรรทุกไม้คั้นเก่า ๆ ซึ่งเป็นคาร์บอมบ์มาจอดตาม แล้วจุดชนวนระเบิดเป็นลูกที่ ๒ เป็นระเบิดขนาดใหญ่กว่าไม่ต่ำกว่า ๘๐ กิโลกรัม โดยมุ่งสังหารให้ถึงแก่ชีวิต แต่โชคดีที่ไม่มีใครได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือเสียชีวิต โดยเหตุการณ์ระเบิดในครั้งนี้ นับว่าโชคดีอย่างยิ่ง ที่ทั้งผู้เขียน ท่านเลขาธิการ คอ.บต. ผู้บริหาร และสื่อมวลชนหลายคนแม้จะอยู่ใกล้กับจุดระเบิดในระยะไม่เกิน ๒๐ เมตร แต่ไม่อยู่ในวิถีสะเก็ดระเบิด ทำให้ไม่ได้รับบาดเจ็บแต่อย่างใด แต่ก็รู้สึกหือ้อ และสะเทือนไปทั้งร่างเช่นกัน

แม้ทุกคนจะรู้ว่า การใช้ชีวิตในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องระวังและไม่ประมาท ในทุกเวลานาที แต่เหตุการณ์ระเบิดครั้งนี้ เป็นสิ่งที่ไม่มีใครคาดคิดว่าจะเกิดขึ้น เนื่องจาก คอ.บต. เป็นศูนย์ราชการที่มีการรักษาความปลอดภัยแน่นหนา กอปรกับกำลังมีการประชุมเพื่อหารือหาทาง ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ เป็นการช่วยเหลือชีวิตประชาชน และจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความเสี่ยงสูงต่อการแพร่ระบาดของโรคนี้ อย่างไรก็ตาม เหตุที่เกิดขึ้น นับเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เขียนเกิดเรียนรู้และนำไปสู่บทเรียนที่ดีสำหรับตนเองและอีกหลายคน ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะนักประชาสัมพันธ์ สื่อมวลชนหรือตำแหน่งงานอื่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาทิ

- เกิดการเรียนรู้ว่า เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ซึ่งนั่นหมายถึงว่า ภัยกำลังมาถึงตัว เราต้องครองสติ รู้จักควบคุมตนเองและประเมินสถานการณ์ให้ได้ว่า จะเกิดเหตุอะไรขึ้น เราควรปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อให้ปลอดภัยมากที่สุด อย่าทำตัวเป็นคนเก่ง หรือทำตนโดยไม่คิดอะไร ปล่อยตัวไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยขาดการยั้งคิดที่รอบคอบ รอบด้านและมองข้ามความปลอดภัยของตัวเอง

- เกิดการเรียนรู้ว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์ในลักษณะนี้ ฟังระลึกลูกอยู่เสมอว่า เสียงระเบิดหรือระเบิดลูกแรกที่เกิดขึ้น มักไม่ค่อยรุนแรง มักกล่าวกันว่า เป็นการเรียกแขก เรียกไทยมุง เรียกสื่อมวลชน หรือจะเรียกว่า “เหยื่อ” หรือ “แมงเม่า” ให้เข้ามารวมหมู่กันบริเวณพื้นที่สังหาร โดยอาจล่อให้เข้ามาถ่ายภาพ ตรวจสอบหรือเป็น “ไทยมุง” มุงดูด้วยความอยากรู้อยากเห็น ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เป็นความจำเป็นหรือทำแล้วไม่ได้เกิดประโยชน์อื่นใด ก่อนที่คนร้ายจะกดระเบิดลูกที่ ๒ ตามมาในเวลาไม่นาน ซึ่งมักมีความรุนแรงหลายเท่า เนื่องจากมีเป้าหมายมุ่งหวังสังหารให้ถึงแก่ชีวิต นี่คือการประสพการณ์ที่มีคุณค่ายิ่ง

- เกิดการเรียนรู้ได้ว่า เมื่ออยู่ท่ามกลางหรือมีเหตุระเบิด ให้รีบหมอบลงโดยเร็ว เพื่อทำตัวเองให้ต่ำหรือขนานกับพื้นที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ เนื่องจากส่วนใหญ่ วิถีระเบิดจะกระจายในรอบรัศมีประมาณ ๔๕ องศา

- เกิดการเรียนรู้ว่าเมื่อเกิดระเบิดลูกแรก ให้ตั้งสติ ไม่ต้องวิ่ง ไม่ต้องตกใจ ให้สงบนิ่ง มองหาและเข้าประจำพื้นที่ที่คิดว่าปลอดภัยโดยเร็วที่สุด และไม่ต้องออกมา จนกว่าเหตุการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติหรือถูกคลี่คลาย

ภายหลังเกิดเหตุการณ์ สิ่งหนึ่งที่น่าเป็นห่วงคือ เหตุที่เกิดขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของ ศอ.บต. ที่อาจทำให้เข้าใจได้ว่า “แม้กระทั่ง ศอ.บต. ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการ เป็นศูนย์กลางทำงานขนาดใหญ่ มีหน้าที่ในการดูแลปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน กลับไม่มีความสามารถในการดูแลตนเอง ปลอมให้มีการก่อเหตุระเบิดถึงหน้าบ้าน แล้วจะปกป้องประชาชนได้อย่างไร” ซึ่งในเรื่องนี้ ถือเป็นโจทย์ที่สำคัญยิ่ง ซึ่งผู้เขียนเองได้มีโอกาสร่วมวางแผน เพื่อแก้ไขสถานการณ์ในเรื่องนี้ด้วย โดยท้ายที่สุด ภายใต้เวลาอันจำกัด ได้เสนอให้เลขาธิการ ศอ.บต.ดำเนินการดังนี้

๑. ต้องอาศัยความร่วมมือและศักยภาพของสื่อมวลชนที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในที่เกิดเหตุขณะนั้นซึ่งทุกคนรับทราบเหตุการณ์ รับทราบความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของกลุ่มผู้ไม่หวังดี เข้าใจความรู้สึกที่เจ็บปวด ตกใจ และหวาดกลัว เนื่องจากมีสื่อมวลชนจำนวนหนึ่งได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิดด้วย โดยการให้เลขาธิการ ศอ.บต. สัมภาษณ์สื่อมวลชนในเนื้อหา ไม่ต้องประณามผู้ก่อเหตุ แต่ให้สื่อสารในลักษณะที่ว่า “เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เห็นว่า วันนี้คงทำให้ประชาชนในพื้นที่ตัดสินใจได้ว่า จะต้องยืนด้านไหน เพราะในขณะที่อีกด้านเป็นการประชุมเพื่อแก้ปัญหาของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ เพื่อให้ทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยกันป้องกันและดูแลไม่ให้มีการระบาดต่อเนื่อง ช่วยกันดูแลชีวิตของประชาชน แต่ในขณะที่คนอีกกลุ่มต้องการทำลายทุกอย่าง ทำลายชีวิตประชาชน ทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อน”

๒. ให้ระดมพี่น้องประชาชนทุกภาคส่วน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เช่น ทหาร ตำรวจ เทศบาล นครยะลา กลุ่มจิตอาสา ร่วมกับบุคลากร ศอ.บต.เร่งทำความสะอาดเคลียร์พื้นที่ ทั้งบริเวณถนนด้านหน้าและภายใน ศอ.บต.ให้เป็นระเบียบ กลับสู่สภาพเดิมโดยเร็ว พร้อมประกาศว่า “ป้ายชื่อ ศอ.บต. จะซ่อมแซมให้เสร็จก่อนแสงแรกของพระอาทิตย์วันพรุ่งนี้” พร้อมสื่อสารให้เห็นว่า “ไม่ว่าใครจะเป็นคนทำลาย แต่พวกเราทุกภาคส่วน จะร่วมมือกันและเร่งฟื้นขึ้นใหม่ คุณทำลายกำแพงอิฐได้ แต่ทำลายกำแพงความศรัทธาของประชาชนและคนที่อยู่หลังกำแพงนี้ไม่ได้”

๓. เวลา ๐๘.๐๐ น.ของวันรุ่งขึ้นคือวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓ มีพิธีเปิดป้าย ศอ.บต. ซึ่งเพิ่งสร้างเสร็จก่อนรุ่งสาง โดยมีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เช่น แม่ทัพภาคที่ ๔ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๙ และผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลาและท่านอื่น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าทุกคนไม่เห็นด้วยกับการกระทำของผู้ไม่หวังดี และพร้อมผนึกกำลังแก้ปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๔. ปกติทุกครั้งที่เกิดเหตุความรุนแรง ในวันรุ่งขึ้น สื่อมวลชนมักจะมาทำข่าวเกี่ยวกับร่องรอยความเสียหาย ผลกระทบหรือความคืบหน้าของการติดตามจับกุมคนร้าย แต่ในครั้งนี้ หลังเกิดเหตุไม่กี่ชั่วโมง ได้มีการเคลียร์พื้นที่ จนเข้าสู่ภาวะปกติ จึงทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถถ่ายภาพร่องรอยหรือสภาพความเสียหายหรือเดินประเด็นข่าวต่อไปได้ กอรปกับผู้เขียนเอง ได้พยายามสื่อสารทำความเข้าใจกับสื่อมวลชนว่า เราควรจบเรื่องนี้ และไม่ควรเสนอข่าวที่ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งนั่นย่อมหมายถึง ความพ่ายแพ้ของการดูแลประชาชน ซึ่งพี่น้องสื่อมวลชนต่างเข้าใจ และไม่มีการนำเสนอข่าวที่เป็นภาพลบแต่อย่างใด

สรุปได้ว่า จากเหตุการณ์ข้างต้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ อย่างน้อย ๒ ประการ

๑.การปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องมีการประเมินสถานการณ์ มีความระมัดระวังและครองสติตลอดเวลา

๒.ใช้ประโยชน์ของการประชาสัมพันธ์ วางแผน พลิกสถานการณ์ ให้กลับมาอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ รวมทั้งเร่งเคลียร์พื้นที่และหลักฐาน เพื่อไม่ให้คนมามุงดู หรือเพื่อไม่ให้สื่อมวลชนถ่ายภาพได้ หรือเดินประเด้นข่าวได้ต่อเนื่อง

สภาพป้ายชื่อ ศอ.บต. ก่อนและหลังเกิดเหตุระเบิด

สภาพซากคาร์บอม ณ บริเวณที่เกิดเหตุ

พลเรือตรีสมเกียรติ ผลประยูร เลขานุการ ศอ.บต.ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนหลังเกิดเหตุ

ผู้เขียนกับในบริเวณที่เกิดเหตุระเบิด จุดที่ยืนคือระเบิดลูกแรก

พลโทพรศักดิ์ พูลสวัสดิ์ แม่ทัพภาคที่ ๔ พร้อมด้วยข้าราชการระดับสูงใน จชต.ทั้งพลเรือน ทหาร ตำรวจ ถ่ายภาพหน้าป้าย ศอ.บต. ที่เพิ่งทำเสร็จภายในวันเดียว

พลเอกไพบูลย์ คุ้มฉายา องคมนตรี อัญเชิญดอกไม้พระราชทานรัชกาลที่ ๑๐ มอบเป็นกำลังใจเลขาธิการ ศอ.บต.